

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Rigsadvokaten
Frederiksholms Kanal 16
1220 København K

Dato:
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh.: Carsten Madsen
Sagsnr.: 2006-730-0435
Dok.: CMA40231

1. Ved lov nr. 469 af 7. juni 2001 om ændring af straffeloven og lov om social service (ungdomskriminalitet) blev der indsat en ny bestemmelse i straffelovens § 74 a, hvorefter retten kan bestemme, at en person, som på gerningstidspunktet ikke var fyldt 18 år, og som har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, skal undergives en struktureret socialpædagogisk behandling af 2 års varighed, hvis det må anses for formålstjenligt for at forebygge yderligere kriminalitet (ungdomssanktion). Loven trådte i kraft den 1. juli 2001.

Justitsministeriets Forskningsenhed udsendte i november 2006 redegørelsen "Ungdomssanktionens forløb". Redegørelsen vedrører det samlede forløb af de første 148 ungdomssanktioner, der er idømt siden sanktionens indførelse. I redegørelsen er bl.a. omtalt nogle af de vanskeligheder, der har vist sig med hensyn til afvikling af sanktionen.

En række af de spørgsmål, der er rejst bl.a. i forbindelse med redegørelsen, vedrører mere formelle forhold i relation til afviklingen af ungdomssanktionen, herunder spørgsmål om ungdomssanktionens starttidspunkt og afvikling ved ny kriminalitet. Justitsministeriet har endvidere modtaget en række henvendelser fra bl.a. berørte myndigheder om spørgsmål af denne karakter.

På baggrund af drøftelser mellem Justitsministeriet og Rigsadvokaten om de pågældende spørgsmål skal Justitsministeriet anmode Rigsadvokaten om at udsende administrative retningslinjer til politiet og anklagemyndigheden i overensstemmelse med det, der er anført nedenfor.

2.1. Det fremgår bl.a. af Justitsministeriets Forskningsenheds redegørelse "Ungdomssanktionens forløb", at der i forbindelse med anke af domme,

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

hvorved der idømmes en foranstaltning efter straffelovens § 74 a, kan opstå tvivl med hensyn til foranstaltningens starttidspunkt, såfremt der ikke i forbindelse med dommen i første instans er taget stilling til starttidspunktet.

Endvidere fremgår det af redegørelsen, at starttidspunktet for foranstaltningen i nogle domme er fastsat til datoen for dommen i første instans. Foranstaltningen vil imidlertid ikke kunne påbegyndes, før der foreligger endelig dom i sagen, og foranstaltningen vil derfor efter omstændighederne ikke i praksis kunne vare i de 2 år, som er forudsat i straffelovens § 74 a.

Justitsministeriet finder i lyset af det, der er anført i redegørelsen, at anklagemyndigheden i sager, hvor der kan blive tale om ungdomssanktion, bør nedlægge påstand over for retten om, at ungdomssanktionen skal påbegyndes ved endelig dom. Tages en sådan påstand til følge, vil det herefter fremgå af dommen, at de 2 år, som ungdomssanktionen varer, skal regnes fra endelig dom.

2.2. Der har også været rejst spørgsmål om, hvorvidt der ved beregning af den periode på 2 år, der ifølge straffelovens § 74 a, stk. 1, udgør ungdomssanktionens varighed, skal tages hensyn til den tid, som den unge f.eks. måtte have været rømmet fra en institution, varetægtsfængslet eller hensat til afsoning af fængselsstraf i anledning af ny kriminalitet i en anden sag.

For så vidt angår varetægtsfængsling forud for dom i tilknytning til den sag, hvor den unge efterfølgende idømmes en foranstaltning efter straffelovens § 74 a, fremgår det udtrykkeligt af forarbejderne til straffelovens § 74 a, at den tid, som den unge måtte have været varetægtsfængslet forud for dom, ikke fragår ved beregningen af den tidsmæssige udstrækning af en foranstaltning efter straffelovens § 74 a, jf. Justitsministeriets bemærkninger til lovforslaget, Folketingstidende 2000/01, Tillæg A, side 6495. Straffelovens § 86, der angår fradrag i fængselsstraf for udstået varetægt, finder således som bekendt ikke anvendelse i forbindelse med ungdomssanktionen.

Det forhold, at ungdomssanktionen ikke er en fængselsstraf, indebærer også, at de almindelige regler i straffuldbyrdsloven om beregning af straffetiden ikke finder anvendelse i forbindelse med en dom til ungdomssanktion.

På den baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at der i relation til beregningen af den 2-årige periode ikke er hjemmel til at ”lægge tid til” ved eventuelle afbrydelser eller udsættelser i forbindelse med afviklingen af foranstaltningen. Det gælder bl.a. i tilfælde, hvor der er tale om varetægtsfængsling efter dom i sagen, afsoning af fængselsstraf i en anden sag i anledning af ny kriminalitet eller den unges rømning fra en institution.

Hvis det i en dom bestemmes, at ungdomssanktionen påbegyndes fra endelig dom, vil perioden på 2 år for sanktionens udstrækning dermed i alle tilfælde udløbe 2 år fra tidspunktet for endelig dom, medmindre retten i tilfælde af, at vedkommende begår ny kriminalitet undervejs, har besluttet at forlænge foranstaltningen efter bestemmelsen i straffelovens § 74 a, stk. 2, 3. pkt.

2.3. Herudover har der været rejst spørgsmål om beregningen af de længstetider for institutionsophold, der er angivet i straffelovens § 74 a.

Efter § 74 a, stk. 2, 2. pkt., er længstetiden for ophold i døgninstitution eller godkendt opholdssted i forbindelse med en ungdomssanktion 1 år og 6 måneder, heraf højst 12 måneder i en sikret afdeling på en døgninstitution for børn og unge. Begår en person, der er undergivet en foranstaltning efter straffelovens § 74 a, ny kriminalitet, kan retten dog i stedet for at idømme straf forlænge foranstaltningen, herunder længstetiderne for institutionsophold, med indtil 6 måneder, jf. straffelovens § 74 a, stk. 2, 3. pkt.

Straffelovens § 74 a, stk. 2, må efter Justitsministeriets opfattelse forstås således, at der ved beregningen af de nævnte længstetider alene skal tages hensyn til den tid, hvor den unge som led i fuldbyrdelsen af foranstaltningen faktisk opholder sig i døgninstitution eller godkendt opholdssted, herunder i en sikret afdeling.

En periode, hvor den unge måtte være fængslet eller opholde sig i en institution forud for, at fuldbyrdelsen af ungdomssanktionen iværksættes, er derfor uden betydning i forhold til længstetiderne.

Den tid, som den unge før og efter dom måtte have været varetægtsfængslet i den sag, der har medført idømmelse af ungdomssanktion, skal således efter Justitsministeriets opfattelse ikke fragå ved beregningen af

længstetiderne efter straffelovens § 74 a, stk. 2. Det må antages også at være tilfældet, hvis den unge er varetægtsfængslet i surrogat og i den forbindelse f.eks. er anbragt på den samme sikrede institution, som vedkommende efterfølgende opholder sig på som led i fuldbyrdelsen af ungdomssanktionens første fase.

Det bemærkes i den forbindelse, at straffelovens § 86 og straff fuldbyrdelseslovens regler om beregning af straffetiden som nævnt under pkt. 2.2 ikke finder tilsvarende anvendelse i forhold til en idømt ungdomssanktion.

Det anførte gælder også med hensyn til perioder, hvor den unge måtte være varetægtsfængslet i forbindelse med ny kriminalitet eller indsat for at afsone fængselsstraf i en anden sag af ny kriminalitet. Heller ikke i disse tilfælde skal der således tages hensyn til den tid, som den unge måtte have været fængslet, ved en beregning med henblik på, at længstetiderne efter straffelovens § 74 a, stk. 2, bliver overholdt.

2.4. Efter retsplejelovens § 997, stk. 1, drager politidirektøren omsorg for straffedommes fuldbyrdelse.

Bestemmelsen indebærer for så vidt angår domme om foranstaltning efter straffelovens § 74 a, at politidirektøren skal underrette de sociale myndigheder om dommen.

Det er herefter de sociale myndigheder, som skal iværksætte fuldbyrdelsen af dommen. De sociale myndigheder skal i den forbindelse også påse, at foranstaltningen ophører senest 2 år efter endelig dom, og at længstetiderne for den idømte ungdomssanktion overholdes.

2.5. Som anført ovenfor skal der hverken ved beregning af den periode på 2 år, der efter straffelovens § 74 a, stk. 1, udgør en ungdomssanktions varighed, eller ved beregning af de såkaldte længstetider tages hensyn til f.eks. en periode, hvor den unge måtte være varetægtsfængslet i sagen.

Bl.a. dette forhold indebærer, at man i de enkelte sager bør være meget opmærksom på behovet for, at fuldbyrdelsen af en ungdomssanktion iværksættes så hurtigt som muligt efter endelig dom.

Der kan herved også henvises til, at det i forarbejderne til straffelovens § 74 a er anført, at ungdomssanktionen vil kunne iværksættes i umiddelbar

forlængelse af den endelige dom, såfremt den unge har været anbragt i varetægtssurrogat under sagens behandling, jf. Justitsministeriets bemærkninger i Folketingstidende 2000/01, Tillæg A, side 6496.

3. I Justitsministeriets Forskningsenheds redegørelse ”Ungdomssanktionens forløb” er det anført, at det skaber problemer, når de unge i tilfælde af ny kriminalitet idømmes en ubetinget fængselsstraf, mens de afvikler en foranstaltning efter straffelovens § 74 a. Det er i den forbindelse anført, at en sådan fængselsstraf i nogle tilfælde afsones, inden ungdomssanktionen er afviklet, mens afsoningen i andre tilfælde først sker efter, at ungdomssanktionen er afsluttet. Ifølge redegørelsen er en fængselsstraf for ny kriminalitet i begge situationer demotiverende for den unge.

Spørgsmålet om domme for ny kriminalitet under forløbet af en foranstaltning efter straffelovens § 74 a er bl.a. reguleret i straffelovens § 74 a, stk. 2, 3. pkt., og § 89 a, stk. 2.

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.3 fremgår det af straffelovens § 74 a, stk. 2, 3. pkt., at retten, såfremt en person, der er undergivet en foranstaltning efter straffelovens § 74 a, begår ny kriminalitet, i stedet for at idømme straf kan forlænge foranstaltningen, herunder længstetiderne for institutionsophold, med indtil 6 måneder.

Efter straffelovens § 89 a, stk. 2, kan retten, såfremt en person, der er undergivet en foranstaltning efter straffelovens § 74 a, idømmes straf, træffe bestemmelse om bortfald af den tidligere idømte foranstaltning.

I Justitsministeriets bemærkninger til bestemmelserne i straffelovens § 74 a og § 89 a, stk. 2, er der bl.a. anført følgende (Folketingstidende 2000/01, Tillæg A, side 6504):

”Stk. 2, 3. pkt., regulerer spørgsmålet om ny kriminalitet, der begås af unge, som er undergivet en ungdomssanktion, og hvor straffesagen i anledning af den nye kriminalitet afgøres, inden ungdomssanktionen er afviklet. Bestemmelsen indebærer, at retten i stedet for at idømme straf for den nye kriminalitet kan forlænge foranstaltningen, herunder længstetiderne efter stk. 2, 2. pkt., med indtil 6 måneder[...]

Er der tale om en overtrædelse, der straffes med bøde, bør sagen afgøres på sædvanlig måde med en bøde uafhængigt af, at overtrædelsen er begået af en person, der er undergivet en ungdomssanktion. Afviklingen af ungdomssanktionen fortsætter, eventuelt med de

justeringer, som den adfærd, overtrædelsen er udtryk for, kan give anledning til.

Er der tale om ny kriminalitet, der ikke kan afgøres med en bøde, kan sagen i en række tilfælde afgøres med et tiltalefrafald. I sådanne tilfælde videreføres ungdomssanktionen, og her vil det endvidere være særlig nærliggende at justere afviklingsforløbet af ungdomssanktionen i lyset af den begåede kriminalitet, eventuelt således at den mulighed, som sanktionen indeholder med hensyn til at tilbageføre den unge til et mindre frit regime, bringes i anvendelse. [...]

Er der tale om grov kriminalitet, hvor den pågældende unge står til en ubetinget fængselsstraf af en vis længde, bør der på sædvanlig måde rejses tiltale og gennemføres en straffesag.

Idømmes den unge i anledning af den nye kriminalitet en ubetinget fængselsstraf på omkring 1 års fængsel eller mere, bør den resterende del af ungdomssanktionen i almindelighed bortfalde. Der foreslås derfor i forbindelse med dette lovforslag tillige en ændring af straffelovens § 89 a, således at der skabes hjemmel for retten til at træffe bestemmelse om bortfald af den resterende del af ungdomssanktionen[...]

Med henblik på tilfælde, hvor den unge i anledning af den nye kriminalitet står til en ubetinget fængselsstraf på mindre end 1 år, er der behov for mere varierede løsninger.

Her bør udgangspunktet være, at der på sædvanlig vis udmåles en ubetinget fængselsstraf, og at der ikke træffes bestemmelse om bortfald af den tidligere idømte ungdomssanktion. Herefter overlades det til de straffuldbyrde myndigheder at tage stilling til, om den ubetingede fængselsstraf eventuelt bør afsones i form af en § 49, stk. 2-overførsel, hvorved der vil kunne skabes sammenhæng mellem afviklingen af den resterende del af ungdomssanktionen og afsoningen af straffen for den nye kriminalitet.

I stedet for fastsættelse af straf i anledning af den nye kriminalitet har retten efter stk. 2, 3. pkt., imidlertid mulighed for at forlænge varigheden af ungdomssanktionen, herunder de længstetider, der gælder for institutionsophold, med indtil 6 måneder.

Anses den unge på tidspunktet for dommen i anledning af den nye kriminalitet for uegnet til behandling, og må det sociale systems muligheder inden for den idømte ungdomssanktion anses for udtømte, har retten mulighed for at udmåle en ubetinget fængselsstraf for den nye kriminalitet og samtidig – ligesom ved domme på fængsel i mindst 1 år – træffe bestemmelse om bortfald af den resterende del af ungdomssanktionen, jf. forslaget til en ny § 89 a, stk. 2, i straffeloven. Dette vil navnlig kunne komme på tale, hvis dommen for den nye kriminalitet afsiges på et tidspunkt, hvor den væsentligste del af ungdomssanktionen er afviklet.”

Med udgangspunkt i disse bemærkninger er der i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2004 givet retningslinjer for anklagemyndighedens nedlægelse af påstande om foranstaltning efter straffelovens § 74 a.

På baggrund af Justitsministeriets Forskningsenheds redegørelse finder Justitsministeriet anledning til at nævne, at anklagemyndigheden i sine overvejelser om sanktionspåstanden i sager, hvor den unge, som er undergivet en ungdomssanktion, begår ny kriminalitet, inden for rammerne af de nævnte forarbejder i videst muligt omfang bør være opmærksom på, om en forlængelse af den allerede idømte ungdomssanktion eventuelt kan være mere motiverende for den unges udvikling end idømmelse af en straf for det nye forhold.

4. Efter straffelovens § 74 a, stk. 3, kan den unge kræve de sociale myndigheders afgørelse om overførsel til en sikret afdeling i en døgninstitution for børn og unge og afgørelse om overførsel fra ambulat behandling til anbringelse på en døgninstitution for børn og unge indbragt for retten til prøvelse. Det samme gælder, i det omfang de sociale myndigheder med hjemmel i dommen træffer afgørelse om, at den pågældende skal forblive i institutionen ud over det i dommen fastsatte tidsrum for opholdet.

Det fremgår af Justitsministeriets Forskningsenheds redegørelse, at der ikke i de 148 sager, der er omfattet af undersøgelsen, i noget tilfælde synes at være sket en domstolsprøvelse efter straffelovens § 74 a, stk. 3. Ifølge redegørelsen bør det derfor overvejes, om det er nødvendigt at indskærpe over for kommunerne, at de i tilfælde af overførsler skal informere den unge om prøvelsesmuligheden.

Socialministeriet har i den forbindelse oplyst over for Justitsministeriet, at man vil indskærpe spørgsmålet om de unges retssikkerhed over for kommunerne.

Der har været rejst spørgsmål om, hvilken myndighed der skal indbringe sagen for retten i de tilfælde, hvor den unge kræver en afgørelse om overførsel mv. indbragt for retten efter bestemmelsen i straffelovens § 74, stk. 3. Der er i den forbindelse peget på, at det kan give anledning til tvivl, om det er de sociale myndigheder eller anklagemyndigheden, som det påhviler at indbringe sådanne sager for retten.

I straffelovens § 74 a, stk. 3, 5. pkt., er det fastsat, at bestemmelsen i straffelovens § 59, stk. 2, om værneting i sager om overtrædelse af vilkår i betingede domme finder tilsvarende anvendelser i sager om indbringelse af afgørelser om overførsel til en sikret afdeling i en døgninstitution for børn og unge mv. Af henvisningen fremgår det, at indbringelse for retten sker ved den byret, som har pådømt straffesagen, eller byretten i den retskreds, hvor den unge bor eller opholder sig. Såfremt sagen er pådømt ved landsret i første instans, træffes afgørelsen af byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig.

Af straffelovens § 74 a, stk. 3, 4. pkt., fremgår, at rettens afgørelse vedrørende overførsel til en sikret afdeling i en døgninstitution for børn og unge mv. træffes ved kendelse. Herudover er der ikke fastsat regler om rettens prøvelse af afgørelser om overførsel til en sikret afdeling i en døgninstitution for børn og unge mv.

Justitsministeriet finder på den anførte baggrund, at det bør være anklagemyndigheden, der efter straffelovens § 74 a, stk. 3, indbringer afgørelser om overførsel til sikret afdeling mv. for retten.

Anklagemyndigheden vil naturligvis i fornødent omfang skulle bistås af de sociale myndigheder i forbindelse med sagens behandling.

/